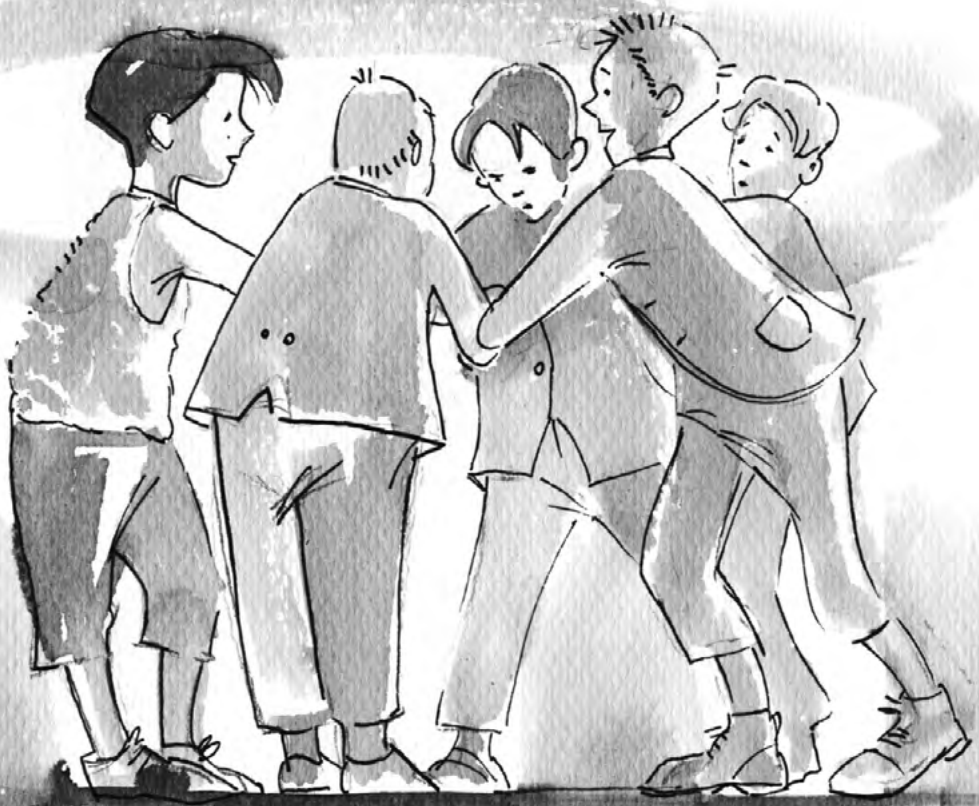

Pecúrok munkafüzet

MEGOLDÓKULCS

Tartalom

A szerző: Tóth-Máthé Miklós	3
A helyszín: Sárospatak	4
Új iskola, új város, új emberek, 1–3. fejezet	10
Tanulás, barátok, szerelem, 4–7. fejezet	17
Várakozás, készülődés, 7–8. fejezet	26
Kalandos szökés, 9–10. fejezet	31
Összefoglaló feladatok	36

A szerző: Tóth-Máthé Miklós

1. Kalandos életút

tevékenykedtető feladat

2. Színészből író

- Mi volt Tóth-Máthé Miklós foglalkozása, mielőtt író lett?
Színész.
- Sikeres volt-e színészként?
Jó színész, de nehéz ember, így nem igazán boldogult a pályán.
- Miért váltott pályát?
Isten terelte az írói pályára.
- Hogyan lehet valakiből jó író?
Tehetség kell az íráshoz, valamint át kell tudni élni a karaktereket.
- Hogyan nyilatkozott, kinek köszönheti azt, amit elért?
Isten után elsősorban a feleségének, Kovács Enikőnek.

3. Hasonmás

- bal felső kép: Arany János
- jobb felső kép: Ady Endre
- bal alsó kép: Petőfi Sándor
- jobb alsó kép: József Attila

A hasonmás: Ady Endre

A helyszín: Sárospatak

1. Sárospataki Református Kollégium

tevékenykedtető feladat

2. Egy híres pataki professzor

- Mikor élt, és melyik tudományban jeleskedett Kövy Sándor?
A 19. század elején, a jogtudományt képviselte.
- Ki volt a leghíresebb Kövy-diák?
Kossuth Lajos
- Hogyan jelenik meg a videóban?
Fiatalemberként. A vizsgán megdicséri Kövy, hogy nagyon jól érti a jogot. Később Kossuth javaslatára a diákok távol maradnak Kövy órájától egy sértődés miatt.
- Mit mond neki Kövy professzor?
„Dominus Kossuth, ha meg nem javul, még nagy országháborító lesz.”
- Milyen könyveket forgatnak a videón a diákok? Van közöttük neked is ismerős?
Megjelenik Tóth-Máthé Miklós Pecúrok című regénye. Látható még Csokonai Vitéz Mihály Lilla című képzeletbeli könyve, valamint valamint Balassi Bálint világi verseit tartalmazó Balassa-kódex egy példánya.
- A videóban szereplő tanterem falán van egy felirat. Megtalálod? Mit jelenthet? Kihez kapcsolódhat az alakok közül?
Az egyik ablak előtt a falon szerepel a Lilla © Mihály felirat. Csokonai Vitéz Mihályra utal, aki valóban Kövy tanítványa volt és alakja megjelenik a videón, bár név szerint nincs megemlítve.
- Hogyan érzékelteti a videó a múlt időt? Meddig maradnak távol a diákok Kövy óráitól?
Hálót fon a pók a katedra oldalán.
- Melyik nagy történelmi eseménynél jeleskedtek Kövy tanítványai?
Az 1848–49-es forradalomban és szabadságharcban vettek részt.
- Jellemezd Kövyt néhány kulcsszóval! Indokold a videó alapján a választásaidat!
egyéni válaszok lehetségesek

3. Angol internátus

- Milyen módon kívánta elősegíteni az internátus a diákok lelki nevelését? Húzd alá piros színnel az erre vonatkozó mondatokat!

*„Az internátus vezetősége nagy súlyt helyezett az ifjúság erkölcsének pal-
lérozására. Az iskolai tanításon felül is igyekeztek az előjárók követni di-
ákjaik mindennapjait. Nem engedték például, hogy zsebpénzt kapjanak
a szülőktől. Ugyanakkor előírták mindenkinek, hogy szombatoként le-
vélben számoljanak be az otthoniaknak hogylétükről – az elküldendő és
a beérkező levelet egyaránt ellenőrizte az internátusi igazgató. A szoros
kapcsolat eredménye, hogy a szülők kérésére az internátusban az eredeti-
leg tervezettnél fokozottabban ellenőrizték a diákok tanulmányi köteles-
ségeinek teljesítését.”*

- Lehetett-e csomagot kapni otthonról?
*alapvetően nem, ha mégis hozott valaki élelmet, azt meg kellett osztania
társaival*
- Járhattak-e lányok az Angol internátusba?
nem, de kivételes esetben lányok mint bejárók is részt vehettek az órákon
- Hogyan próbálta meg a gazdag családok gyermekeit Sárospatakra csábíta-
ni az intézmény? Húzd alá a választ sárga színnel!
*„A vadonatúj, háromszintes, mintegy száz helyiségből álló internátusi épü-
let ugyancsak alkalmas volt arra, hogy valóban versenyképes, vonzó le-
hetőséget kínáljon az igényesebb, tehetősebb szülők számára is. Közpon-
ti fűtés, állandó hideg és melegvíz-szolgáltatás, higiénikus fürdőszobák
(kötelező fürdéssel), parköntöző berendezés jelezte, hogy a legmodernebb
szempontokat figyelembe véve tervezték, építették.”*
- Milyen módon járult hozzá az egészséges életmódhoz az internátus? Je-
löld a választ aláhúzással a szövegben! Használj zöld színt!
*„Egészen sokféle lehetőséget kínáltak a diákoknak a mozgásra: az épü-
let közvetlen szomszédságában találhattak maguknak négy tenispályát,
kézilabda-, futball-, atlétika- és futópályát, tornacsarnokot, vívótermet.
Ezeket további szezonális sportágak (úszás, csónakázás, korcsolya, jégko-
rong, sífutás) művelésével lehetett kiegészíteni.”*

- Hogyan adott lehetőséget a szegényebb gyerekeknek az Angol internátus? Jelöld kék színnel a választ!

„Ennek megfelelően három kategóriát különböztettek meg. A teljes ellátásban részesülők évi 1400 pengőt fizettek – az iskolai 100-125 pengő körüli tandíjon, valamint bizonyos kötelező magánórák (heti két zeneóra, vívásóra, német vagy francia társalgási óra) díján felül. A második csoportba tartozók csak laktak az épületben, de nem ott étkeztek (hanem a Tápintézetben), s bizonyos további jótéteményektől is elestek – mindezért 250 pengőt tartoztak fizetni. A manzárszobában lakó legszegényebbeket pedig 100 pengős internátusi díj terhelte.”

4. Esélyek egyenlősége

egyéni megoldások

5. Házi rend

egyéni megoldások

6. A rejtvény megoldása

1			H	I	G	I	É	N	I	K	U	S		
2		S	Z	E	Z	O	N	Á	L	I	S			
3	V	A	D	O	N	A	T	Ú	J					
4		I	N	F	L	U	E	N	Z	A				
5		M	A	N	Z	Á	R	D	S	Z	O	B	A	
6		V	E	R	S	E	N	Y	K	É	P	E	S	
7		E	L	Ö	L	J	Á	R	Ó					
8	A	S	Z	T	A	L	T	Á	R	S	A	S	Á	G
9				S	Í	F	U	T	Á	S				
10				I	F	J	Ú	S	Á	G				

7. Humán internátus

Lehetséges különbségek a két internátus között:

Humán	Angol
játéktér, nyilazás, betyáros játék	válogatott sportolási lehetőségek
magyar oktatás	angol nyelvű oktatás
1942-ben alapították	1931-ben alapították
négyen laktak egy szobában	tízen laktak egy szobában

- Kik voltak a pecúrok, és milyen volt a helyzetük a közösségen belül a visszaemlékezés alapján?
A pecúrok voltak a legkisebbek. Ők álltak legalul a rangsorban, ők hozták a tálat az asztalhoz, nekik kevesebb jutott.
- Készítsd el egy humános diák napirendjét a visszaemlékezés alapján!

6h00 – ébresztő, mosdás, reggeli ima

7h00 – reggeli

7h30 – kikérdezés

8h-13h – iskolai tanítás

13h-13h30 – ebéd

13h30 – 16h – pihenés, szabadidő

16h-18h – szilencium

- Az Angolról szóló leírás egy tárgyilagos beszámoló, míg a Humánól szóló szöveg egy személyes visszaemlékezés. Ebből következik, hogy az egyes témáknál egészen mást talál fontosnak a két írás.

	Személyes élmény	Tárgyilagos megfigyelés
épület	<i>Az épületben a játékterem fontos igazán, említi még az udvart és a kaput.</i>	<i>Az épület adottságai, a berendezések, kényelmi, oktatási szolgáltatások fontosak</i>
gyerekek	<i>A gyerekek játékaikról van szó, az alá-fölrendeltségi viszonyokról, a bilbiakörről.</i>	<i>A gyerekek vagyoni helyzetéről van szó, lehetőségeiről, elhelyezéséről.</i>
tanárok	<i>A tanárok személye a fontos, a barátságos Palumbo Gyula, a nevelőtanárok személye, további sorsa.</i>	<i>A tanárok képzettsége a fontos szempont. Legyen köztük angol anyanyelvű, legyenek járatosak a különböző sportágakban.</i>
nevelési rend	<i>Gyerekszemmel a nevelési rendben a szabadidő a legértékesebb, még a szombati bibliaórát említi a visszaemlékező.</i>	<i>Az Angol internátusról szóló szövegben a nevelési rend célja jelenik meg: a szülők kérésére fokozott ellenőrzés történik.</i>
játékok	<i>A hangsúly az egyszerű, közösségi játékokon van: nyilazás, gombfocicsaták stb.</i>	<i>Az angolos, egészségmegőrző sportágakon van a hangsúly.</i>

8. Kik a „pecúrok”?

- a, Honnan származik véleményed szerint a „pecúrok” kifejezés?
 egyéni válaszok lehetségesek, *pici, picúr stb.*
- b, *tevékenykedtető feladat*
- c, Egészítsd ki az alábbi mondatokat a szöveg alapján!

Aki Sárospatakon pecúr, az Pápán *szecska*

Bodrog-parti szerelmeink címmel *Fekete Gyula* is írt a sárospataki diákéletről. A pecúr szó eleinte a *kályhafűtő szolgadiák*-ot jelentette, majd pedig az elsőst.

A másodikosok elnevezése a sárospataki kollégiumban *mendúr* volt. Ez valószínűleg a *mendicans* szóból ered.

A pecúr tehát minden bizonnyal nem *latin*, hanem magyar eredetű.

Új iskola, új város, új emberek, 1–3. fejezet

1. Szereplők

1		D	É	N	E	S	*	L	E	H	E	L									
2	A	R	A	N	Y	I	*	S	I	M	O	N									
3	A	*	N	A	G	Y	*	C	S	E	R	É	P	I							
4								B	Á	N	*	A	L	A	J	O	S				
5		V	A	J	Ó	*	D	A	N	I											
6	T	A	T	Á	R	*	B	E	R	T	A	L	A	N							
7										F	A	B	Ó	K	*	G	É	Z	A		
8										F	A	R	K	A	S	*	I	L	L	É	S
9	L	A	K	A	T	*	S	A	N	Y	I										

Lorántffy Zsuzsanna a pataki iskola fellendítője, I. Rákóczi Ferenc erdélyi fejedelem felesége. Szobra fontos szerepet tölt be a regényben.

2. Konfliktusok a diákok között

6. ____ Vajó Dani		az 1-es háló pecúrjai	F ____
2. ____ egy szemüveges fiú		Tatár Marci és Lakat Sanyi	A ____
4. ____ Tatár Marci		Lengyel Gusztáv	E ____
3. ____ Lakat Sanyi		Kovács Janó	D ____
1. ____ Tatár Marci		a nagy Cserépi	G ____
7. ____ Dénes Lehel		Tatár Marci	C ____
5. ____ a nagy Cserépi		Tatár Marci és Lakat Sanyi	B ____

A.) körömkefe	E.) guzsaly
B.) egy repedezett cipő	F.) széteső ágy
C.) demizson	G.) zserbó
D.) „Dagi”	

3. Csitári vs. Ziharlát

Az 1-es és a 2-es háló szobafőnöke két eltérő kinézetű és jellemű fiú.
Csoportosítsd a jellemzőket! Írd a betűjeleket a megfelelő helyre!

Csitári Győző	Ziharlát Béla
a) b) e) f) h) j)	c) d) g) i)

- a) ritkás bajszú
- b) puha, szőke hajú
- c) vaskos, tömbszerű
- d) fekete hajú
- e) választékos modorú
- f) ironikus
- g) „földhöz tapadt”
- h) „haboslepény”
- i) „bukta”
- j) megértő

4. Bemutatkozás

Gyűjtsd össze azokat a nagyokat, akiről a nevükön kívül valami mást is megtudunk!

Bodó Bálint, Czanik Kelemen, Aranyi Simon, Beke Ernő, Cserépi, Dénes Lehel,

Helyezd el őket az alábbi egyenesen, aszerint, hogy a rövid jelenet alapján mennyire pozitív vagy negatív figurák!

- *negatív: Beke Ernő*
- *semleges: Dénes Lehel, Bodó Bálint, Czanik Kelemen*
- *pozitív: a nagy Cserépi, de leginkább: Aranyi Simon*

5. Lorántffy Zsuzsanna

- Ki volt és milyen rangot töltött be Lorántffy Zsuzsanna férje?
I. Rákóczi György erdélyi fejedelem.
- Hogyan támogatta a pataki kollégiumot Lorántffy Zsuzsanna?
Tantermeket és kamarákat építtetett, meghívta Comeniust Patakra.
- Milyen tragédiák érték a magánéletben a fejedelemnét?
Ötből négy gyermeke fiatalon meghalt.
- Milyen újításokat vezettek be a pataki iskolában?
Biztosították a rektor és az osztálytanítók bérét, tantermek épültek, nyomda üzemelt. Patakra hívta Comeniust, a kor híres pedagógusát. Jelentős összeget áldozott az ő bérére.

6. Comenius

- **tudatosság:** az utánzáson alapuló tanulás helyett a megértésen alapuló ismeret
- **szemléletesség :** azt lehet igazán megtanulni, amit maga a tanuló tapasztal meg az érzékszervein keresztül
- **rendszeresség:** a tananyag logikus felépítése, az ismeretek szerves összefüggése
- **következetesség :** fontos, hogy a tanárnak, nevelőnek mindig ugyanúgy kell viselkednie, ugyanazt kell elvárnia a diákjaitól
- **körkörös bővítés :** az iskola minden fokán mindent tanítani kell, csak eltérő mélységben

7. Kiselőadás

Egyéni megoldások.

8. Érzelmek

A bibliai mondat:

„Az olaj és a jó illat vidámít, de a jó barát lélekből jövő tanácsa is.” _____

Az igehely: Példabeszédek 27,9 _____

R	A	A	P	Á	T	I	A	Z	F	O	M	L	A	J	H	T	É
E	S	A	J	Ó	I	L	L	É	Á	Ö	A	T	V	A	I	E	I
M	G	É	S	S	E	M	L	E	R	Ü	T	D	R	Á	M	T	J
É	Í	T	D	E	A	E	J	Ö	A	Ó	B	A	A	R	M	E	E
N	Á	T		L	L	B	O	L	D	O	G	S	Á	G	O	R	D
Y	É	L		E	E	K	B	Ő	T	I	S	Z	T	E	L	E	T
L	J	Ö	M	V	D	Ü	H	Ő	S	T	A	N	Á	C	A	Z	S
T	A	N	Á	B	H	O	N	V	Á	G	Y	S	A	I	N	S	É
S	Z	O	M	O	R	Ú	S	Á	G	Y	Á	S	Z	S	U	*	G

Válassz ki a megtalált szavak közül ötöt, és írd le, kikre és milyen helyzetben jellemzőek a regény cselekménye során!

egyéni válaszok lehetségesek

9. Regényidő

A Pecúrok története a 2. világháború utáni első békeévben, 1946-ban zajlik. A regényt figyelmesen olvasva kiderül, hogy Tatár Marci szülőfaluját a cselekmény indulása előtti évben elfoglalták az oroszok és hogy a Kiszgazda Párt győzött az akkori választáson.

10. Helyszínek

egyéni megoldások

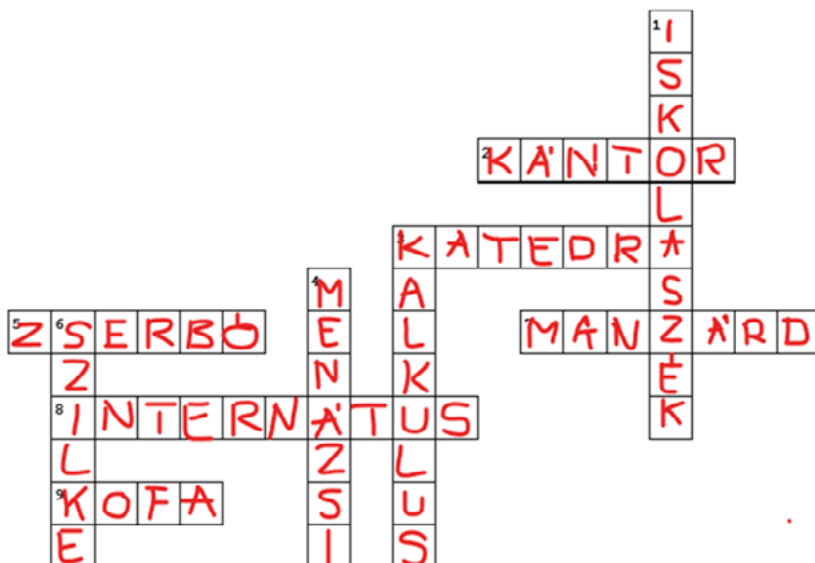
11. Hiányzó szavak

- Marci mondja: Bár ugyan én nem iszom,
Mégis borral telve kell a _____ ! demizson (49. oldal)
- Mondd meg: mi van elrejtve Lakat Sanyi zsebébe!
Nem is írón, nem is papír, keksz és egy nagy _____ . tintaradír (14. oldal)
- Géczi tanító úr kis iskolájában
Könnyen ment a matek a gallypakolással.
Nem is tanulták meg csak tizenhatodát
Inkább játszottak ők: _____ ! Adj király, katonát! (37. oldal)

12. Becenevek

a) Tati	<i>Tatár Marci</i> (8. oldal)
b) Buci	<i>Kovács Janó</i> (21. oldal)
c) Csiti	<i>Csitári Győző</i> (23. oldal)
d) Géza papa	<i>Fabók Géza, a gimnázium igazgatója</i> (30. oldal)

13. Rejtvény

Vízszintes:

2. templomi orgonista
3. tanári asztal, emelvény
5. diós, lekváros sütemény
7. tetőtér
8. kollégium, bentlakás
9. piaci árus

Függőleges:

1. vezető testület az iskolában
3. érdemjegy
4. ellátmány
6. mázas cserépedény

14. Ki mondta ?

a) „...ne hozz szégyent ránk!” (7. oldal)

* Tatár Marci édesapja * Bán tanár úr * Sóvágó Pál

b) „A vastag burkút végképp ki nem állhatom.” (8. oldal)

* Vajó Dani * Cserépi * Dénes Lehel

c) „Utat nekem! Utat!” (31. oldal)

* Cserépi * Aranyi Simon * Sutyi

d) „A lustaság a főbűnök egyike.” (37. oldal)

* Fabók Géza igazgató * Géczi tanító úr * Tatár Marci édesapja

e) „Megveri az isten magukat ezért!” (44. oldal)

* Tatár Marci * Csitári Győző * Juliska néni

15. Kinek az ismertetőjele?

- a) kék jambósapka, nagy bojtjal
- b) rózsaszín fejkendő
- c) szavajárása: „Jaj, anyám!”
- d) „bilifül”-nek hívja a pecúrokat
- e) tudja mozgatni a füleit

Aranyi Simon (33. oldal)
Juliska néni, a kofa (43. oldal)
Vajó Dani (23., 43., 46. oldal)
a nagy Cserépi (27. oldal)
Römmer Károly (23. oldal)

16. Diákugratások

egyéni válaszok lehetségesek

17. Képzelt történet

Egyéni válaszok lehetségesek.

Tanulás, barátok, szerelem, 4–7. fejezet

1. Diáknyelv

„nyögve nyelő”: *krumplis tészta*

„szilencium”: *latin szó, jelentése: csend, de internátusi viszonylatban még egy fogalommal társul: a tanulással.*

„tiszti”: *a szilencium alatt a tanulást felügyelő teológus, lelkésznek tanuló egyetemista*

„stréber”: *eminens tanuló, aki ki szeretné vívni a tanárok elismerését*

„csuhaiádák”: *A tornatanár, Csuha csípős megjegyzései, melyeket a felmentettekről mond.*

„bifláztat”: *bemagoltat, arra kényszeríti a diákot, hogy fejből, szó szerint tudják a tananyagot*

2. Tantárgyak

A „kakukktojás” tantárgy megnevezése: *HITTAN*

A tantárgyak: *ANGOL, SZÁMTAN, TÖRTÉNELEM, RAJZ, TORNA, IRODALOM*

3. Tanárok

1. kép: Fabók Géza igazgató úr: jólelkű, nagyon erős, nem tud haragudni, szürkés hajú

2. kép: Murai tanár úr: jó tanár, nem bifláztatni akar, olvasásra nevel

3. kép: Csuha tanár úr: sípja van, fizikai adottságok érdeklik, csípős megjegyzései vannak, megneveteti a diákokat

4. kép: Herczeg igazgató úr: mitológiai lény, sima fekete hajú, szigorú

4. A jó tanár

egyéni válaszok lehetségesek

5. Epizódok

az esemény megnevezése	4. fejezet	5. fejezet	6. fejezet
elcsattan az igazgató pofonja		X	
a pecúrok pakkot kapnak Mikulás napján			X
sírnak a pecúrok	X		
istentisztelet	X		
cukrászdázás	X	X	
levél érkezik otthonról Marcinak		X	

6. Titkok

A „titok”	Ki árulja el?	Kinek árulja el?
Marci regényt ír.	Marci	Sóvágó Pálnak
Marci regényt ír.	Sóvágó Pál	a lányainak
Marci szerelmes.	Marci	Lakat Sanyinak
Marcinak és Áginak „titkaik vannak”.	Ildikó	az apjának, Sóvágó Pálnak

7. Ágnes meséje

egyéni válaszok lehetségesek

8. Helyszínelés

- „A tenispálya mögött van ez a korhadt, támla nélküli pad, két orgonabokor közötti zugban.” (60. oldal)

Helyszín: _____ a pecúroktitkosrejtekhelye _____

Esemény: _____ asíróhely, itt sírnak együtt _____

- „Az udvar nem túl tágas, de tiszta, rendezett. Gondozott pázsit, oldalt virágágyások, és feljebb, inkább a ház L-alakban folytatódó részéhez közel, hatalmas diófa, alatta kerti asztal, székekkel.” (66. oldal)

Helyszín: _____ Sóvágóék háza

Esemény: _____ Marci egyik nap itt ebédel, megismeri Ágnest és Ildikót

- „...rejtekaajtós. Tele van régi könyvekkel meg iratokkal. [...] Nagyon sötét” van benne. 68. oldal)

Helyszín: _____ *Marciék otthonifaliszekrénye* _____

Esemény: _____ *egyszer bezárta oda az anyja* _____

- „...ott van néhány lépésnyire a Kollégium sarkától a papírbolttal szemközt. Fehérre meszelt kis házikó, tetején csúcsos, rozsdától barnálló bádogtetővel.” (81. oldal)

Helyszín: a trafik

Esemény: *Marci cigarettát vesz Cserépinek*

9. Regény a regényben

egyéni válaszok lehetségesek

10. A szobor

egyéni válaszok lehetségesek

11. Jellemek

egyéni értékelések lehetségesek

12. Külső helyszínek

Hogy hívják a helyet?	<i>Fehér orgona</i>	<i>Vendéglő</i>
Milyen eladót, felszolgálót ismerünk meg ott?	<i>Ida néni</i>	<i>Simonyi Mihály</i>
Kik látogatják?	<i>a kollégium diákjai adják a törzsközöniséget</i>	<i>a kollégium idősebb diákjai</i>
Mikor látogatják?	<i>délután, hétvégén</i>	<i>este, éjjel</i>
Kinek van számlája a boltban?	<i>Marcinak</i>	<i>Dénes Lehelnek, valójában ő hitelre vásárol bort, Marcit küldi érte.</i>

13. Pofozkodás

Ebben a részben két súlyos pofon is elcsattan.

Ki adja őket? *Dénes Lehel (3. fejezet) és Herczeg igazgató úr (5. fejezet)*

Miért kapta őket Tatár Marci? *Mert kérdezett Leheltől és mert nevetett az igazgató feleségén, akinek a kalapjára esett egy konzervdoboz.*

Mit árulnak el arról, akik adják a pofont? *Dénes Lehel és az igazgató hirtelen haragúak, és féltve őrzik a tekintélyüket.*

Miért igazságtalan a két pofonütés? *Az első azért, mert a kérdés jogos, és Marci tesz szívességet Dénes Lehelnek azzal, hogy hoz neki bort. A másik azért, mert nem Marci dobta le a konzervdobozt, ő csak nevetett a viccesen elferdült kalapon.*

Miért lehetett szokatlan Tatár Marcinak a pofonütés? *Mert az apja nem testi fenyegetéssel, hanem „lelki fröccsökkel” nevelte.*

14. Hasonlatok

a) „Mintha nem is bronzból lenne, de eleven hús-vér valóságában üdögélne ott, **mint egy megértő nagymama.**” (80. oldal)

Lorántffy Zsuzsánna szobra _____

b) „... nyolc percig voltam kint, de ti, mint a vadszamarak, **nyomban üvöltözni kezdtetek.**” (78. oldal)

a szilenciumon ülő kisdíjakok _____

c) „... mindig úgy karmolásszák egymást, **mint a macskák.**” (83. oldal)

Sóvágó Pál lányai, Ágnes és Ildikó _____

d) „... guberál az avarban, mint rosszkedvű koldus, ki jól tudja, **hogyan nem talál semmit.**” (86. oldal)

a hűvös, novemberi szél _____

e) „Megállnak szorosan a fal mellett, **mint sűrűn írt betűk a papiroson...**” (87. oldal)

a pecúrok, akik az ebédlőben nézik a Cyrano próbáját _____

f) „Mert nem tűri a sértést, a kiszolgáltatottságot. Szabad és független, **mint a természet.**” (96. oldal)

Cyrano de Bergerac

15. Otthoni emlékek

adj király katonát – békaügetés

Géczi tanító úr – Bán tanár úr

vidám nagyvonalúság – szigor

Tiszai vár kapitánya – Tomy bossúja

gallyhordás – szilencium

Imre bácsi – Darvas nagytiszteletű úr

fűjtatás – orgona

Irénke – Sívágó Ági

16. Iskolai színjátszás

- Melyek a pataki színjátszás csúcspontjai a téma kutatója szerint?

Két csúcspontja van. Az első az alapítás idején, a 17. században, az iskola indulása, iskoladrámák, a második a 20. század közepe táján az Angol internátushoz kapcsolódóan angol nyelvű diákszínjátszás.

- Kik voltak a legfontosabb alakjai a régi és a 20. századi pataki színjátszásnak?

Comenius, aki iskoladrámákat írt, és Horváth István diák, az angol nyelvű pataki színjátszás központi figurája.

- Hogyan kapcsolódtak be a fiatalabb diákok?

Meséket, mondákat, verseket dolgoztak fel. Az angol anyanyelvű tanárokkal délután tanultak, ilyenkor használták a dramatizálás módszerét, kis színdarabokat adtak elő. Már 1936-ban előadtak egy egyfelvonásos angol irodalmi művet.

- Hogyan tanultak meg olyan jól angolul a diákok, hogy angolul adhassanak elő?
Heti magas óraszámban tanultak a diákok angol nyelvet, anyanyelvi tanárok is foglalkoztak velük, tanáraik jelentős része angol nyelvterületen képezte magát. A kor leghaladóbb módszertanát alkalmazták az angoloktatásban.
- Hagyományosan mikor adták elő az előadásokat?
Miklós-napon, december 6-án.
- Kinek a darabjait adták elő? Volt-e olyan darab, amelynek itt volt az ősbemutatója?
A középpontban Shakespeare drámái álltak. Itt adták elő Madách Imre Az ember tragédiája c. művét angolul először.
- Mennyire voltak híresek ezek az előadások? Kik alkották a közönséget?
Az országos sajtó is írt az előadásokról. A magyar rádió is tudósított róla, még angol nyelvű lapokban is hírt adtak az előadásokról. Illusztris személyek egyházi részről, a környék angolul tudó közössége is részt vett az előadásokon. Budapestiek is jöttek megnézni a darabokat.
- Kinek a sorsát mutatja be részletesebben a beszélgetés? Foglald össze, hogy mi történt vele!
Horváth Istvánnal foglalkozik részletesen. Tizenkilenc évesen hunyt el. Főszereplője, társrendezője volt szinte minden évben az előadásoknak. A Szegedi Egyetemen is színjátszókört alapított. Országos sikert aratott. Szerelmével a házasságukra készültek, de az akkori történelmi viszonyok között Horváth István zsidó származása miatt ez lehetetlen volt, így mindketten öngyilkosok lettek.
- A háború után hogyan folytatódott a színjátszás?
1941-ben távozott Horváth István, ez egybeesett a háborúba való belépéssel, ettől kezdve 1946-ig nem volt több bemutató, még a Mikulás-esteket sem tartották.
- Megmaradtak-e az angol nyelvű előadások?
A háború után még volt néhány bemutató, de felsőbb utasításra 1948-ban megszüntették az angol nyelvű színjátszást. Nem engedték megtartani a tervezett bemutatót. Az Angol internátus képzését is felszámolták ekkor.

17. Előadásplakát

egyéni válaszok lehetségesek

18. Színdarab

- Ki írta a darabot?

Edmond Rostand francia költő.

- Mikor és hol mutatták be? Hogyan fogadta a közönség?

Párizsban mutatták be 1897-ben, kirobbanó sikert aratott.

- Hogy hívják a darab főhősét? Hogyan jellemezhető?

Cyrano de Bergerac egy kötekedő főhős, aki kiváló kardforgató volt, de költőként is sikert aratott. Előnytelen külseje érzelmes szívet takart.

- A fenti szövegben szerepel egy drámaíró neve, akiről a Pecúrok-ban is olvashattunk. Ki ő?

Molière, francia drámaíró. A 17. században élt, ő írta például a Tartuffe című drámát.

19. Rejtvény

				1.	F	I	N	I	T	A	
			2.	P	E	T	H	Ő			
			3.	H	E	R	C	Z	E	G	
4.	C	S	E	R	É	P	I				
		5.	M	U	R	A	I				
				*							
			6.	N	O	V	E	M	B	E	R
		7.	D	A	R	V	A	S			
		8.	A	N	G	O	L				
		9.	I	R	O	D	A	L	O	M	
10.	K	A	R	Á	C	S	O	N	Y		
		11.	S	Á	R	A					

Meghatározások:

1. Ez az olasz szó hangzott el a Mikulás-csomagok szétosztása után.
2. Marci gimnáziumi padszomszédjának vezetékneve.
3. Igazgatóként is, tanárként is szigorú.
4. Ő volt a Mikulás a kollégiumi ünnepségen.
5. „Ő nem bifláztatni akarja a magyar irodalmat, hanem megszerettetni...”
6. Ebben a hónapban játszódik a VI. fejezet eleje.
7. Az óváraljai helyi lelkész vezetékneve.
8. E tantárgy tanulása helyett írta Marci a regényét a szilenciumon.
9. Marci egyik kedvenc tantárgya.

10. A VI. fejezet végén már nagyon várják a pecúrok.

11. Marci falujabeli bolond lány keresztneve.

Ha helyesen fejtetted meg a rejtvényt, akkor a színnel jelölt oszlopban kialakul a megfejtés. Gyűjtsd össze, hogy ebben a három fejezetben milyen események történnek ezen a helyszínen!

Marci megvendégeli a fiúkat (63-64.) _____

Sóvágó Pál meghívja Marcit süteményre, ahol megtudja, hogy apja jó színész lehetett volna, Ágnes és Ildikó összevesznek _____

Marci ott felejt a cukrászdában a Cserépinek vett cigarettát, vissza kell érte mennie, ezért elkésik a szilenciumról (szerencsére a cigaretta megvan)

20. Szerelem, szerelem, átkozott gyötrelem”

Keresd ki a regényből, és másold ide azt a mondatot, amely kifejezi ezt a „többletet”!

„Irénkébe csak akkor volt szerelmes, ha látta, Ágiba meg akkor is – és ez biztosan több! –, ha nem látja, csak gondol rá.” (70.) _____

21. Szerelmes költők

- „Az vagy nekem, mint testnek a kenyér”
Shakespeare: LXXV. Szonett
- „Szemeid szép ragyogása / Eleven hajnali tűz, / Ajakid harmatozása / Sok ezer gondot elűz”
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem
- „Minek nevezzelek? / Boldogságomnak édesanyja”
Petőfi Sándor: Minek nevezzelek...

22. Ki a kakukktojás? Karikázd be a nevét! Indokold is válaszodat!

Pethő Zoli: ő nem volt a „sírós csapat” tagja _____

4. Mi a közös?

- Lakat Sanyi és Bíró Zoli: *mindketten benne vannak a sírós csapatban, mindketten megígérik a szökést, de egyikük sem bukik meg egy tárgyból sem.*

-
- Sóvágó Ági és Tatár Marci: *mindketten írnak regényt.* _____
 - Sóvágó Pál és Tatár Bertalan: *diáktársak voltak* _____

5. Igaz vagy hamis?

- a) Marci otthon töltötte a szentestét a szüleivel. *HAMIS (Szekeresen töltötte.)*
- b) Szekeres 8 km-re van Boldogszilvástól. *IGAZ (98. oldal)*
- c) Marci és Balogh Gyuszi barátok lettek. *IGAZ (109. oldal)*
- d) A szekeresi lelkész Boldogszilváson ismerte meg a feleségét. *HAMIS (Avarszálláson ismerte meg, a húsvéti legáció alkalmával, 101-102. oldal)*
- e) Marci a szüleitől karácsonyra a Petőfi összes versei című kötet mellett indiános könyveket is kapott ajándékba. *IGAZ (111. oldal)*
- f) Tatár Marci megbukott félévkor angolból. *HAMIS (csak számtanból, 123. oldal)*
- g) Marciék a csendes napra tervezték a szökést. *IGAZ (123. oldal)*

6. Leltár

- a) Hány presbitere van a szekeresi egyházközségnek? *20 (105. oldal)*
- b) Hány éjszakát töltött Marci Szekeresen? *2 (7. fejezet)*
- c) Mennyi pénzt gyűjtött összesen Marci és Gyuszi? *223 Ft 60 fillér (110-111. oldal)*

7. Ha lett volna SMS

- „December 24-én a déli vonattal érkezünk Boldogszilváásra a mendikán-sommal.”

Ki?

CSEGE BÉLA

Kinek? A SZEKERESI PAPNAK

- „Karácsony másnapján várunk benneteket ebédre! Sült libacomb lesz a piacról megmaradt libából!”

Ki? ZSÓFI NÉNI, a kurátor húga Kinek? A KURÁTORNAK

- „Sok szerencsét kívánok a szökéseetekhez! Remélem, nekem is jó lesz majd Svájcban!”

Ki? SÓVÁGÓ ÁGI Kinek? MARCINAK

8. Hasonlatok

- „... úgy néz ki, **mint egy otffelejtett nagy kucsma.**”

szalmakupac (97. oldal) _____

- „A magtárajtó előtt **mint odadobott szürke suba békésen hevert....**”

Bobi, az idős kuvasz, Tatár Marciék kutyája _____

- „.... hirtelen szétrebbenek, **mint a felszállni készülő madarak.**”

a szökésre készülő fiúk kezei az eskü után (124. oldal) _____

9. Hogy is hívják?

Kösd össze egyenes vonallal a keresztnévet a viselőjével!

Zsófi	Balogh Gyuszi keresztapja (102.)
János	a szekeresi pap (104.)
Béla	a szekeresi kurátor húga (99.)
Jóska	teológushallgató, legátus (97.)
Lidike	a szekeresi papné (104.)
Sándor	harangozó Szekeresen (104.)
Kálmán	vasúti málházó (113.)

10. Egy kis illemtan

Le akarja rövidíteni a Marci által mondott verset, hogy több helyre eljuthassanak az istentisztelet kezdetéig. Marci erre nem hajlandó, ezért megharagszik rá. A templomban az istentisztelet alatt csörgette a pénzt, és meg akarta számolni.

11. „Az én kedves kis falumban”

- Mi a címe a versnek, és ki a költője?
Ady Endre: Karácsony
- Ti otthon hogyan ünneplitek a karácsonyt? Milyen családi hagyományaitok vannak?
saját válasz
- Gyűjts karácsonyi verseket magyar költőktől!
saját válasz

12. Könyvismertető

saját válasz

13. Készíts borítót

saját válasz

14. Kedvelt olvasmányok

- Tatár Marci karácsonyra az ő regényeit kapja ajándékul. *JFC*
- Römmer Karcsi nagyon szereti, bele is írja Marci regényébe. *KM*
- Murai tanár úr tudja, és jóváhagyja, hogy az ő regényeit olvassák a diákok.
JFC és KM

15. Esküdj

a) Kik szoktak esküt tenni a mindennapi életben? Kutass utána!
pl. orvosok, katonák, olimpiai sportolók

b) A te iskolában a diákok tesznek esküt? Ha igen, írd le a szövegét! Ha nem, akkor fogalmazz egyet!
saját válasz

16. A jó terv a legfontosabb

Véleményed szerint milyen hibákat követtek el a szökési terv kigondolása során?

„A Bodrogon meg a Tiszán át csak kiérünk majd az óceánra” (123.)
tutajjal akartak menni, majd szereznek egy elhagyott tutajt, fölkéredzkednek egy hajóra hajósinasnak, egyetlen zsákba gyűjtenek mindenféle élelmi-szert stb.

17. Vonattal

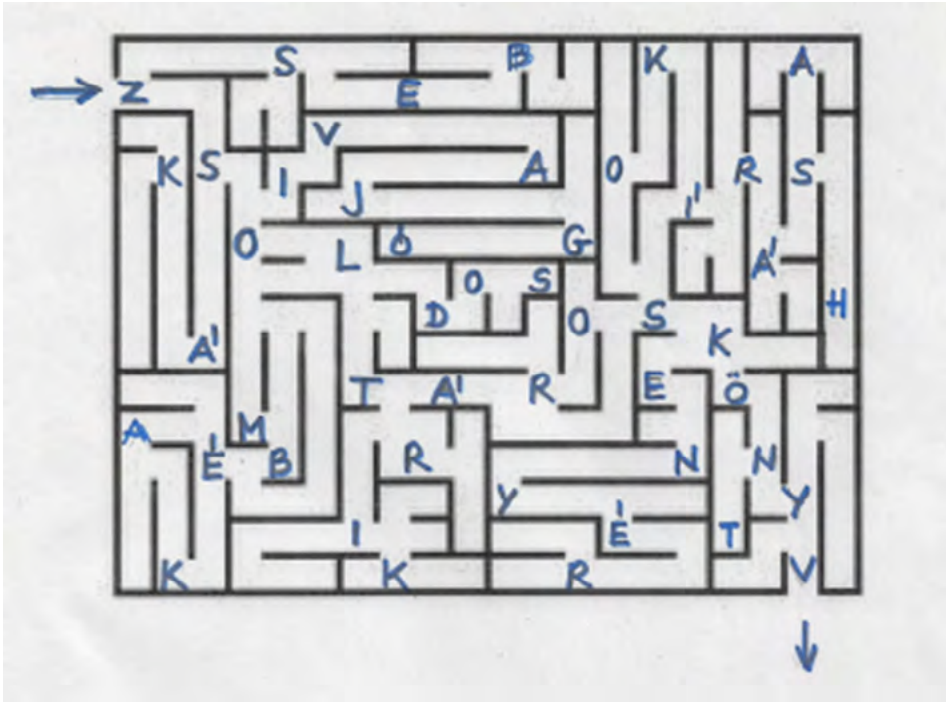
egyéni kutatómunka

18. Az egykori kisvasút

- Mettől meddig tartott a kisvasúthálózat virágzó korszaka? Mely térségek kapcsolódtak össze ekkor? Milyen híd volt kulcsfontosságú ebben?
1930-tól a II. Világháborúig. Ekkor összekapcsolódott a Hegyköz, a Bodrogek és a Nyírvidéki Vasút, azaz Sárospatak, Sátoraljaújhely és Nyíregyháza között járt a vasút.
- Milyen sebességgel tudtak menni a vonatok? Milyen mozdonyok közlekedtek itt? Merre jártak még hasonló mozdonyok?
60 km/h-val tudtak menni a vonatok, gyorsmotorvonatok voltak, később az MK45 nevű kisvasúti erős mozdonyok közlekedtek itt, olyanok, mint a Széchenyi-hegyi Gyermekvasúton.
- Mikor zárták be végleg a bodroközi vonalat? Hogyan fogadták az emberek a bezárást?
1980-ban zárták be. Az emberek nagyon rosszul fogadták a bezárást.

Kalandos szökés, 9–10. fejezet

1. A szökés

A megfejtett szó: ZSOLTÁROSKÖNYV (1 pont)

Hogyan kapcsolódik a 9. fejezethez? A szökött pecúrok a zsolnároskőnyvet ajánlják fel a halászoknak fizetségül azért, hogy a ladikjukkal átviszik őket a Bodrog túlpartjára. (3 pont – az aláhúzással jelölt szavak fontosak)

2. Mesterlogika

MARCI 2	Állítások:
VONAT 1	1. Ennek a falunak az állomásán talált rá Marcira az
DUNNA2	édesapja. (<i>TORNYOSFALVA, 148. oldal</i>)
DUNAI 3	2. Óváralja folyójának neve a regényben. (<i>BODROG</i>)
KÖNYV 2	3. Ebben a faluban aludtak egy éjszakát a szökevény
KÖNNY 2	fiúk. (<i>BAZSA, 136. oldal</i>)
	4. Vajó Daniék kutyájának a neve. (<i>DÖNCI, 151. o.</i>)

A keresett szó: *DÖNCI*

Hányas számú állítás igaz a megfejtett szóra? 4.

3. Útvonaltervező

iskolakert – főkapu – vasútállomás – tanítóképző épülete – híd – Bodrog-part
 iskolakert – az állomás felőli kapu – Simonyi vendéglője – híd – Bodrog-part
 iskolakert – az állomás felőli kapu – Prepa – híd – Kis-Óváralja – Bodrog-part
 iskolakert – főkapu – Fehér orgona cukrászda – vegyesbolt – híd – Bodrog-part

4. Hazugságok

„Eltévedt cserkészek vagyunk.”

– a halászsoknak (136. oldal)

– a bazsai kurátornak (139. oldal)

„Cserépi tanár úr azt akarta, hogy elinduljunk.”

– a kurátor menyének (142. oldal)

5. Szókégyő

A	P	A	Cs	K	A	B
R	R	E	N	D	I	R
T	O	K	A	J	Cs	A
Sz	T	A	Ó	T	E	K
Á	Á	Sz	É	K	R	Ö
L	R	U	K	Á	I	D
A	H					

Meghatározások:

1. Ez a foglalkozása annak a két férfinak, akik átviszik a Bodrogon Marciékat.
2. Ezt ették vacsorára a fiúk Bazsán.
3. Takarmány állatok számára.
4. Természeti jelenség, segítette a fiúk szökését.
5. Tanuló, iskolás.
6. Az ő házában aludtak Bazsán a szökevények. (Nem név!)
7. Jelentése: jól van, rendben - Marci és Dani szavával.
8. Ifjúsági jellemnevelő mozgalom tagja.
9. Gyékényből font fületlen kosár.

- Melyik város nevét rejti a szókégyő?

Tokaj

- Milyen közös jellemzője van ennek a városnak és Sárospataknak?

Mindkettő Borsod-Abaúj-Zemplén megyében van, mindkettő Bodrog-parti település

6. Nagyon gyanús

- a) „Siessünk – nógatja Marci -, a [?] mintha gyanúsan nézett volna ránk.”
aboltosnéniavegyesboltban(136.oldal) _____
- b) „Az öregember bólínt erre, tudomásul veszi. A [?] nem szól, csak nézi őket.”
a fiatalabbik halász (139. oldal) _____
- c) „Élénk, fekete szemével érdeklődve méregeti őket. Vagy talán nem is érdeklődve, inkább gyanakodva.”
a bazsai kurátor menyé (144. oldal) _____

7. Fogság

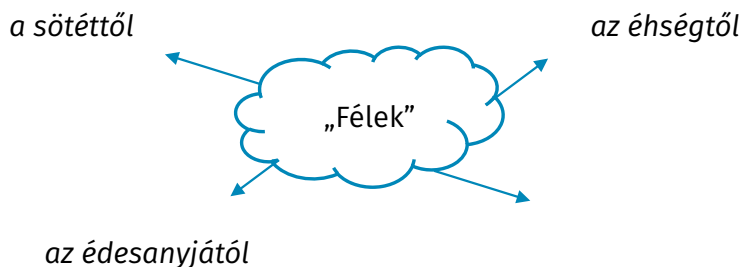
egyéni válasz

8. Érvelés

egyéni válaszok lehetségesek

9. Félek!

egyéni válaszok, néhány példa:

10. Képzelt riport

egyéni válaszok

11. Zárás

„Aki az első *kudarcc* után csak a *szökést* látja a legcélravezetőbb megoldásnak, az *gyáva*. Megfutamodni mindig *könnyebb*, mint *helytállni* ott, ahová a *kötelesség* szólított bennünket.”

12. Mit gondolsz?

egyéni válaszok

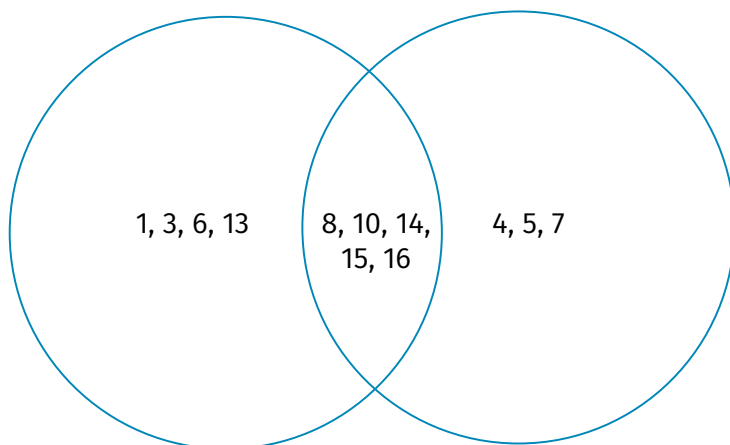
13. Kalandos szökés

egyéni válaszok

Összefoglaló feladatok

1. Főszereplő

egyéni válaszok lehetségesek, több szempont mellett lehet érvelni, álláspontokat ütköztetni, az alábbi megoldás csak javaslat

2. Az apa

egyéni válaszok, megoldási javaslat:

- ...Marci?
Nagy tekintélyű, szerető apa, néha szigorú, követelményei vannak a fiával szemben.
- ...Sóvágó Pali bácsi?
Volt diáktárs, vidám közös emlékeik vannak, a múltat jelenti számára, például felidézi, hogy kiváló színész volt, borozgatásokat, nótázásokat említ, amikor találkoznak, akkor együtt emlegetik, a közös ismerősöket. Politikai témákat is megbeszélnek.
- ...Géczi kántortanító úr?
Kétszeresen lekötözött felé, ezért a fiához nem tud tárgyilagosan viszonyulni, jó jegyeket ad neki akkor is, ha nem érdemelné azokat.
- ...Fabók Géza iskolaigazgató úr?
Nem ismeri személyesen, ezért nem számíthat arra Marci, hogy Géczi tanító úrhoz hasonlóan Óvórájában is kivételezett helyzete lesz.

3. Címadás

egyéni válaszok lehetségesek

4. Történelem

egyéni válaszok lehetségesek, a regény a 7, 55-57, 148-149 stb.

5. Egyéni sorsok

- bazsai kurátor menyje várja haza a férjét, 149. oldal: „mi se tudjuk, mi lehet a fiunkkal, csak annyit, hogy fogságba került. De majd csak hazavezérli a jó Isten”
- Sóvágó Pál és családja elmegy Svájcba (130. o.)
- Tatár Bertalannak végül nem esik bántódása a ruszlik között, tarthatnak istentiszteletet (57. o.)

6. Kollégium és a művészetek

egyéni válaszok lehetségesek

7. Református kollégiumok

bf: Kolozsvári

jf: Sárospataki

ba: Pápai

ja: Debreceni

8. Humor

80. oldal: „Bilifül, te gondolatolvasó vagy”

83. oldal: „no te zsebpiszok, most választhatsz a halálnemek közül”: túloz, valójában nem történik semmi, Dénes Lehel sokkal kisebb „kihágásért” ütötte meg Marcit, Cserépi nem bántja.

94. oldal: ő a Mikulás, nagy sikert arat

96: a nagy Cserépit képzelik el női szerepben

